

Greppa skogen

Din guide till ett lönsamt
och hållbart skogsbruk

 SCA

Innehåll

- 4 Skogsbrukets kretslopp
- 6 Skogsbruksplan
- 12 Markberedning
- 14 Plantering
- 18 Røjning
- 22 Gallring
- 26 Gödsling
- 28 Skogsbilvæg
- 32 Föryngringsavverkning
- 36 Din avverkningsplats
- 38 Kvalitetsaspekter vid avverkning
- 40 Skött och oskött skog
- 46 Skogsvinge

Inledning

Skogsbruket är ett evigt kretslopp, där ny skog växer upp när den mogna har avverkats. Som skogsägare har du stora möjligheter att styra hur skogen ska utvecklas, genom att göra olika val. Här går vi igenom kretsloppet – från plantering till förnygringsavverkning – och ger tips och goda råd längs vägen.

Det går att sköta sin skog på många olika sätt, beroende på vad du har för mål med den. Men ett grundläggande tips är att satsa på en bra förnygring och sedan utföra röjning, gallring och andra åtgärder i tid. Det ger både en vacker skog och mer pengar i plånboken.

När det gäller ekonomin kan skillnaden mellan en välskött och en oskött skog bli nästan ofattbart stor. Träden i en skött skog är nämligen större i omkrets än träden som har stått i en skog som har fått sköta sig själv. Det betyder mer värdefullt virke, som ger högre ersättning och lägre avverkningskostnader.

Även om du satsar på hög virkesproduktion är det fullt möjligt att ta stor hänsyn till naturen.

Produktion och naturvård går utmärkt att kombinera i skogsbrukets alla steg, bara man tänker till före. Vi ger råd kring naturhänsyn vid alla typer av åtgärder.

Skogsskötsel behöver varken vara svårt eller tidskrävande. Med en skogsbruksplan blir det lätt att hålla reda på när det är dags för olika åtgärder. Du får tydliga åtgärdsförslag som är anpassade efter din skog och dina behov.

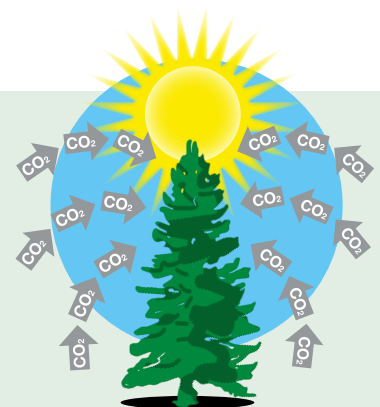
Och när du vill ha mer tips och råd finns din virkesköpare alltid till hands. Ta gärna en rundtur på fastigheten tillsammans, för att diskutera möjligheterna med din skog!

SKÖTT SKOG GYNNAR KLIMATET

Växande träd binder koldioxid. Tack vare fotosyntesen kan de använda luftens koldioxid för att bygga vedfibrer. Att sköta sin skog är därför bra för klimatet. För när träden växer bättre och blir större kan de ta upp mer koldioxid från atmosfären.

Om du till exempel sätter förädlade plantor som växer bra eller om du gödslar så ökar tillväxten i din skog – och därmed upptaget av koldioxid.

Och ju mer virke som produceras, desto mer klimatvänliga produkter kan tillverkas. Produkter som kan ersätta sådana som har betydligt större kolspår. Papper kan till exempel ersätta plast och biobränslen kan ersätta fossila bränslen. Då kan kol och olja bli kvar under jord, så att samhällets totala klimatbelastning minskar.

Skogsbrukets oändliga kretslopp

80-120 år

Föryngringsavverkning

När skogen är mellan 80 och 120 år är det dags att föryngringsavverka – och det är nu som du får den största intäkten från din skog. Här är det viktigt att bestämma vilken naturhän-syn du vill lämna. Lagen anger en miniminivå, men det går att göra bättre än så utan att det kostar särskilt mycket. Det är också nu som du planerar för hur nästa generation skog ska se ut. På så sätt börjar det oändliga kretsloppet om igen...

Skogsbilväg

Några år innan du ska föryngringsavverka är det bra att fundera på om du kanske behöver bygga en ny skogsbilväg eller rusta upp en befintlig.

Gödsling

På rätt marker är gödsling ett enkelt och lönsamt sätt att få skogen att växa snabbare. Ofta är det mest optimalt att gödsla efter första gallringen och sedan gödsla en gång till ca 10 år innan föryngringsavverkning.

40 år

Gallring

När skogen är omkring 40 år och träden börjar stå för tätt är det tid för gallring. Oftast tar man bort klenare träd med sämre kvalitet och lämnar kvar de finaste stammarna. De träd som står kvar får mer ljus, näring och vatten och kan växa på sig och ge mer värdefullt virke tills det är dags för föryngringsavverkning. Vid gallring kan du få en första inkomst från din skog.

**SKOGEN
ÄR
FANTASTISK!**

1-2 år Markberedning

Ett till två år efter förnygringsavverkning är det dags att förbereda marken för att din nya skog ska kunna växa där. Med markberedning får dina plantor en varmare plats att växa på, mindre konkurrens av vegetation och bättre tillgång till näringsämnen och vatten. Sist men inte minst skyddas plantorna från snytbagg.

Produktionen av vacker och miljövänlig råvara tar aldrig slut. Här får du en guidad tur runt skogsbrukets eviga kretslopp.

2-3 år Plantering

Det finns olika sätt att skapa ny skog: plantering, sådd och självförnyring. Plantering är det vanligaste och klart effektivaste sättet. Då vet du med säkerhet vad du får och tjänar ett år i tillväxt redan från start. Och framför allt kommer skogen att växa mycket bättre under hela omloppstiden. I dag kan man nämligen köpa plantor som växer ca 25-30 procent bättre än skogar som har självförnygrats.

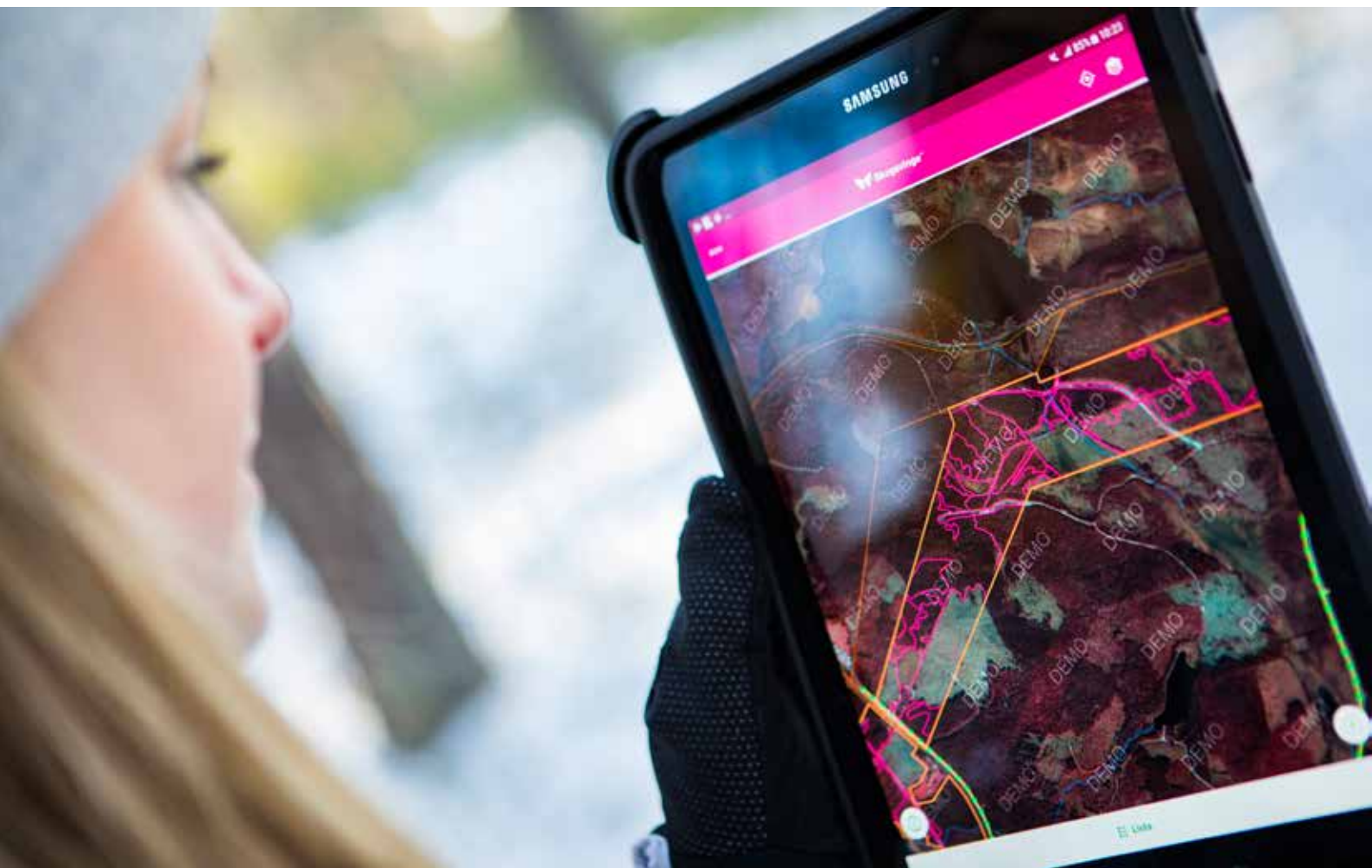

10-20 år Röjning

När skogen har hunnit bli ungefär 10 år brukar det vara lämpligt att röja. En del stammar tas bort och de som lämnas kvar får därmed bättre förutsättningar att växa till sig. Det ger bättre kvalitet på den framtida skogen och bättre ekonomi när det är dags att gallra och slutavverka. Vid röjningen har du möjligheter att påverka din framtida skog genom att välja vilka träd du vill lämna kvar.

Lätt att göra rätt med en skogsbruksplan

En skogsbruksplan är som en handbok för din fastighet och en guide genom skogsbrukets kretslopp. Du får full överblick över skogen och förslag på hur du kan sköta den för att uppnå dina mål. Planens åtgärdsöversikt fungerar som skogens "att göra-lista" och tack vare den blir det lätt att prioritera.

SKOGSBRUKSPLAN

Vad har jag för nytta av en plan?

En skogsbruksplan ger dig möjlighet att nå dina mål och njuta mer av att vara skogsägare. Skogen kan ju ge så mycket både känslomässigt och ekonomiskt, men för många kan skogsinnehavet upplevas som ett extra stressmoment i livet eftersom man inte har full koll på vad som behöver göras. Man vill sköta skogen bra och göra rätt åtgärder i rätt tid, men saknar tid eller kunskap.

Med en plan blir det mycket enklare att fatta beslut. Det blir också lättare att kommunicera och diskutera kring skogen, vare sig du ska prata med familjen, andra delägare, myndigheter eller din virkesköpare.

En kunnig planläggare har både sammanställt digitala fakta från laserskanningar av din fastighet och varit ute i skogen och inventerat alla bestånd. Du får materialet samlat i en pärm och kan även se din plan i kartan i Skogsvinge, som är SCAs digitala tjänst för skogsägare.

Vad ingår i en plan?

En skogsbruksplan ger dig både en översikt över fastigheten i stort och detaljerad informa-

tion om varje bestånd, som till exempel virkesvolym, trädslagsblandning och naturvärden. Du får också förslag på hur du kan sköta skogen de närmaste tio åren för att nå de mål som du har med ditt skogsbruk. Förslagen täcker allt från skogsvård till gallring och föryngringsavverkning. De utgår från skogens behov av skötsel, alltså när den bör röjas, gallras och så vidare för att må så bra som möjligt, men de baseras också på de behov och mål du som skogsägare har.

I åtgärdsöversikten finns alla förslag tydligt listade. Åtgärder är specificerade för varje avdelning och det står även när det är lämpligt att utföra dem. På så sätt blir det väldigt lätt att se vad som är viktigt att lägga fokus på för tillfället. Man behöver inte vara orolig för att missa något och man behöver inte lägga tid och kraft på att tänka igenom hela fastigheten varje år.

I översikten finns också uppgifter om respektive avdelnings areal, hur stor virkesvolym det finns där och hur gammal skogen är. För gallringar och avverkningar anges det även hur många kubikmeter virke du kan förvänta dig att få ut totalt. Uttagen volym kan variera beroende på hur stor naturhänsyn som tas.

DIN SKOGSBRUKSPLAN – DET HÄR INGÅR!

- Allmän beskrivning av fastigheten.
- Sammanställning av fastighetens arealer, trädslag, virkesförråd, åldersklasser, möjlig avverkning och tillväxt.
- Beskrivning av alla bestånd.
- Förslag på åtgärder och när de bör utföras.
- Beskrivning av dina bestånds biologiska värden och hur de bör skötas.
- Kartor som bl a visar en översikt av fastigheten och fördelning vad gäller åtgärdsförslag. Du får även en ortofotokarta, som är ett slags flygfoto.

Det här kan du se i din åtgärdsöversikt

Angelägenhetsgrad:

Om du inte har en alldeles ny plan så står det inte något preciserat årtal för åtgärdsförslagen, utan då anges ett tidsintervall:
1 = snarast
2 = inom 2-5 år
3 = inom 5-10 år

Här visas hur mycket produktiv areal det finns inom avdelningen.

Här ser du vilket skifte och bestånd/avdelning åtgärdsförslaget berör.

Ståndortsindex är ett mått på markens produktionsförmåga. Det visar den beräknade höjden för gran eller tall vid 100 år.

Skogens ålder när planen görs.

Den virkesvolym som beräknas finnas i avdelningen när planen görs.

Den volym som beräknas att falla ut totalt vid åtgärden, om man inte tar någon naturhänsyn. Hur mycket som lämnas som hänsyn varierar mellan olika bestånd. Här har man räknat in den beräknade tillväxten fram till den föreslagna tidpunkten för åtgärden.

I nya planer finns det förslag på årtal så att det blir ännu lättare att få en överblick över vilka åtgärder som är aktuella för tillfället.

Åtgärd	Ang	Avd	Prod areal ha	Ålder år	Ståndortsindex	Volym m ³ sk/ha	Uttag m ³ sk inkl tillväxt	Utförs år
Naturvårdshuggning	1	1 - 36	4,4	100	T23	282	372	2024
Förnygringsavverkning	1	1 - 3	0,8	100	T19	258	206	2024
Gallring	2	1 - 4	2,7	44	T20	141	139	2025
Röjning	2	1 - 35	13,4	7	G24	9	0	2025
Markberedning (F)	2	1 - 3	0,8	100	T19	258	0	2026
Plantering (F)	2	1 - 3	0,8	100	T19	258	0	2027
Återväxtkontroll (F)	3	1 - 3	0,8	100	T19	258	0	2029
Gallring	3	1 - 11	4,0	33	T25	135	244	2029
Förnygringsavverkning	3	1 - 20	1,0	110	T23	229	257	2030

F står för följdförslag

För varje slutavverkning finns det följdförslag på hur återväxten ska tryggas. I de flesta fall handlar det om markberedning och plantering, som oftast är det mest effektiva sättet att få upp ny skog.

A står för alternativ

Ibland kan det stå ett A efter ett åtgärdsförslag. Det betyder att det finns två skötselalternativ som är ungefär likvärdiga. Då brukar båda alternativen anges tillsammans med en förklaring till varför det finns två alternativ. Diskutera gärna med din virkesköpare för att se vilket alternativ som passar allra bäst utifrån dina behov och önskemål.

Vilka uppgifter är viktigast att titta på i planen?

Förslagen på åtgärder är så klart centrala, eftersom de visar vad du bör göra och när. I övrigt får du en bra överblick om du tittar på åldersfördelningen och på sidan med sammanställningar, som visar trädslagsblandning, tillväxt och hur stor virkesvolym som du rekommenderas att avverka under den närmaste tioårsperioden.

Hur fungerar den digitala versionen?

Planen finns på skogsvinge.se. Här kan du zooma in på dina bestånd i kartan och få upp fakta och åtgärdsförslag.

Läs mer om Skogsvinge på sidan 46.

HÄNSYN I SKOGSBRUKSPLANEN

En skogsbruksplan är ett bra verktyg för att kunna skydda och utveckla de naturvärden som finns på din fastighet. Planläggaren gör alltid en bedömning av de olika beståndens biologiska värden och ger förslag på hur de bör skötas utifrån det.

Det finns fyra olika målklasser:

- **PG** står för produktionsmål med generell naturhänsyn och utgör ofta merparten av arealen.
- **PF** står för produktionsmål med förstärkt hänsyn. Det innebär att det finns en stor andel hänsynsytor, så som kantzoner eller sumpskog med höga naturvärden.
- **NS** står för naturvård skötsel. Det innebär att det är ett område med höga naturvärden som behöver skötas för att värdena ska bevaras.
- **NO** står för naturvårdsmål orört och innebär att det är ett område som har mycket höga naturvärden och att skogen bör utvecklas fritt.

Hur kan skötseln anpassas efter mina behov?

Det finns många sätt att anpassa förslagen på åtgärder så att de passar ditt liv och dina förutsättningar.

Det kan till exempel vara så att det rent skötsel-mässigt vore bäst om ett skifte fick växa till sig ett par år till innan det avverkades, men eftersom du vill köpa en sommarstuga eller gå i pension något år i förväg vill du ha ut pengarna tidigare. Då är det så klart rätt beslut för dig att göra avverknigen tidigare än vad som är optimalt rent skogligt. Eller så kanske du vill satsa extra på naturhänsyn, få bra förutsättningar inför ett generationsskifte eller plocka ut pengar för att kunna gå ner i arbetstid.

Prata med din virkesköpare så får du hjälp att styra skötseln utifrån dina mål.

Visar planen vad min skog är värd i kronor?

Nej. Men de uppgifter som planen innehåller, som till exempel virkesförrådet, kan hjälpa dig att göra

ekonomiska beräkningar. Många skogsägare blir positivt överraskade när de med planens hjälp förstår hur mycket virke som växer i deras skog. Planen är också ett bra underlag om du ska värdera fastigheten.

Hur länge är en plan aktuell?

Den sträcker sig tio år framåt, men det är bra om du tar hjälp av SCA för att uppdatera den vart tredje eller fjärde år för att hålla den aktuell.

Det är också bra att på egen hand gå igenom planen minst en gång per år. Kolla om du har gjort de åtgärder som var föreslagna under föregående år och vad som står på tur framöver.

Gör även anteckningar om utförda åtgärder och saker som du har sett på fastigheten, som till exempel vindfällen och skadade träd. Fundera också på om din livssituation har förändrats så att din planering bör ändras utifrån det. Planen är ju tänkt att vara ett levande dokument och underlätta ditt skogsägande och ditt liv.

EN BRA INVESTERING

Priset för en skogsbruksplan varierar beroende på fastighetens storlek, var den är belägen, hur många skiften det är med mera. För en fastighet på 100 hektar brukar priset vara från cirka 150 kronor/hektar.

En plan är en bra investering. Visst kan det vara roligt att lyckas pricka in en föryngringsavverkning när virkespriserna är som högst men de största pengarna tjänar du på att sköta skogen optimalt – och det blir mycket enklare att göra det om du har en plan.

SKOGSBRUKSPLAN – BRA TILL MYCKET!

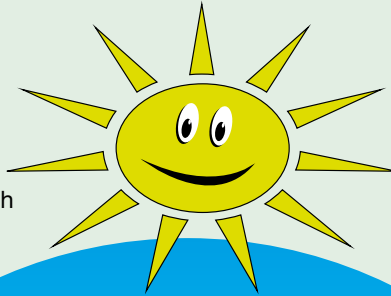
Planen är till stor nytta när du vill:

- Sköta skogen på bästa sätt för att nå dina mål.
- Planera din framtida ekonomi och beskattning.
- Värdera fastigheten för att kunna belåna den.
- Sälja fastigheten.
- Kontakta ett försäkringsbolag om fastigheten till exempel har drabbats av en storm eller brand.
- Ha ett bra underlag som uppfyller kraven för att certifiera ditt skogsbruk enligt PEFC och med komplettering även kraven för FSC®.
- Lämna över fastigheten till nästa generation. Om du har flera barn är det ofta nödvändigt med en plan för att kunna göra ett rättvist generationsskifte. Dessutom ger planen de nya ägarna en bra start, eftersom de får en bra överblick.

Markberedning tryggar uppväxten för dina plantor

Mer värme

Marken värms upp mer, i och med att vegetationen runt plantorna har tagits bort.

Mer näring

Plantorna får bättre tillgång till näring från marken.

Lagom med vatten

Plantorna får lagom med vatten – inte för lite så att de torkar och inte för mycket så att de drunknar.

Minskad konkurrens

Eftersom vegetationen runt omkring tas bort får plantorna mindre konkurrens om ljus, vatten och näring.

Skydd mot snytbagg

Eftersom snytbaggarna inte tycker om att ge sig ut på öppna ytor får plantorna ett bra skydd.

Markberedning innebär att man skapar en gynnsam växtplats för nästa generation skog. Det finns många faror som hotar små plantor, bland annat snytbaggar och torka, men om du markbereder kommer många fler plantor att överleva och dessutom kommer de att växa bättre.

Vad innebär markberedning?

Vid markberedning tar man bort konkurrerande vegetation och det översta jordlagret, och vänder upp jorden så att den näringsrika mineraljorden kommer fram. Det finns flera olika maskiner och metoder. Din virkesköpare kan ge råd om vad som passar bäst på din mark.

Vad ger markberedningen för fördelar?

Markberedningen gör att plantorna växer snabbare och att fler överlever eftersom de får:

- Snabbare utveckling av rotsystemet.
- Bättre tillgång till näringsämnen.
- Säkrare tillgång till vatten (varken för mycket eller för lite).
- Mindre konkurrens av annan vegetation.
- Minskad risk för angrepp av snytbaggar och andra skadeinsekter.
- En varmare plats att växa på.

En annan fördel med markberedning är att den underlättar själva planteringsarbetet.

Vad är snytbaggar och hur kan markberedning skydda mot dem?

Snytbaggar är skalbaggar som gillar nyplanterade plantor och gnager på plantornas stammar så att de skadas svårt eller dör. Varje år drabbas svenska planteringar av snytbaggeskador för hundratals miljoner kronor.

Markberedning skyddar plantorna genom att man skapar planteringspunkter som är fria från gräs och annan vegetation. Snytbaggarna gillar inte att ge sig ut på öppna ytor och därför und-

viker de att ge sig på plantor som är planterade på det sättet. Man kan säga att snytbaggarna har en slags torgskräck.

När görs markberedningen?

I norra Sverige är det vanligt att man inte markbereder direkt efter förnygringsavverkningen, utan att man väntar ett eller två år. Anledningen är att risken för snytbaggangrepp är som störst när hygget är nytt och färskt.

Men kom ihåg att markberedning är en färskvara. De öppna ytorna växer snabbt igen och därför bör markberedningen göras högst ett år före plantering eller sådd.

Hur vet jag om jag behöver markbereda?

Markberedning rekommenderas nästan alltid när det gäller att skapa ny skog, oavsett om du väljer plantering, självförnyring med fröträd eller sådd. Det är så gott som alltid en god investering.

HÄNSYN VID MARKBEREDNING

Sjöar, vattendrag och våtmarker skyddas från sediment och näringsläckage genom att man inte markbereder nära dem. Hänsyn tas också till den grova döda ved som lämnades kvar som naturhänsyn när området avverkades.

Fångstgropar, kolbottnar och andra forn- och kultur lämningar skyddas av kulturstubbar som skapades vid förnygringsavverkningen. Stubbarna är ca 1,3 meter höga och signalerar till markberedningsförarna att de inte ska köra där.

Plantering ger din nya skog en flygande start

Plantering är det effektivaste sättet att få upp ny skog efter en förnyngningsavverkning. Och med förädlade plantor får du en snabbare tillväxt. Fundera på om du vill plantera själv eller om det är bäst att leja bort jobbet!

Varför är det mest effektivt att plantera?

Först och främst beror det på att man använder förädlade plantor. I flera decennier har plantskolorna "avlat" på de träd som växer allra bäst och fått fram bättre och bättre plantor.

Dagens förädlade plantor ger skogar som växer cirka 25-30 procent bättre än oförädlade skogar! Du vinner också ett år i tillväxt redan från start.

Alternativen till plantering är sådd och naturlig förnygring. Naturlig förnygring innebär att man lämnar kvar en del träd, så kallad fröträd, vid avverkningen för att de ska släppa ifrån sig frön som blir till ny skog. Sådd och naturlig förnygring passar inte på alla typer av marker och det tar ofta längre tid innan det blir en bra förnygring och en livskraftig ungskog.

När är det dags att plantera?

Ofta är det bra att vänta en vinter efter markberedningen, så att markberedningshögarna hinner tryckas ihop lite av snön. Men man bör inte vänta längre än så, för då riskerar man att markberedningen växer igen.

Hur vet jag vilket trädslag jag ska välja?

Fråga gärna din virkesköpare om råd om vilket trädslag som passar bäst på din mark. Generellt kan man säga att tall ger den högsta produktionen på de flesta marker i norra Sverige, förutom på de bördigaste markerna och i de nedre delarna av långa sluttningar – där växer granen bäst.

På marker som normalt passar bra för svensk tall kan contortatall vara ett bra alternativ, särskilt i älgåta områden. Contortatallen är mycket mindre känslig för bete och dessutom växer den ca 40 procent bättre än vår inhemska tall.

4

FÖRDELAR MED PLANTERING

- 1 Plantering är det effektivaste och säkraste sättet att få upp ny skog efter en avverkning.
- 2 Förädlade plantor ger skogar som växer cirka 25-30 procent bättre än oförädlade skogar.
- 3 Du tjänar ett år i tillväxt redan från start.
- 4 Du kan välja till Hylosafe®, SCAs skydd mot snytbaggar som minskar risken för att dina plantor skadas eller dör.

PLANTERING

Vad ska jag tänka på när jag köper plantor?

Tänk på att plantorna bör vara förädlade för att få en bra tillväxt! Det är också viktigt att plantorna är anpassade till det geografiska område där de ska växa. SCA har plantor för alla områden i Norrland.

Du kan både beställa frysta plantor från oss, som levereras hem i praktiska wellpapplådor, och plantor som levereras i krukor i våra plant-kassetter.

Hur många plantor går det åt?

Ungefär 2 000-2 500 plantor per hektar. På riktigt bördiga marker kan det vara bra att sätta ännu fler.

Hur mycket är det rimligt att plantera själv?

Fundera över hur mycket tid du har och vad du vill ägna din fritid åt. Det är lätt att plantorna torkar ut om man inte får dem i marken snabbt, så det är viktigt att planteringen inte drar ut på tiden. Ett riktmärke är att en proffsplantör sätter

mellan 2 000 och 3 000 plantor per dag, medan en ovan person kan räkna med högst hälften.

Om du ska plantera själv kan du ladda hem SCAs planteringsinstruktion via sca.com. Sök på planteringsinstruktion.

Vad händer efter att jag har planterat?

Det är viktigt att göra uppföljningar för att kontrollera att plantorna överlever. Det är normalt att inte alla plantor klarar de första åren, men om många plantor dör kan du behöva stödplantera i efterhand.

HÄNSYN VID PLANTERING

Plantera inte närmare än fem meter från sjöar och vattendrag och inte under kronan vid naturvärdesträd (äldre träd som lämnats kvar vid avverkningen). Plantera inte heller på stigar eller på forn- och kulturlämningar.

PLANTOR MED SNYTBAGGESKYDD

I norra Sverige är det störst risk för snytbaggar längs med kusten och tio mil in i landet. Därför är det bra att välja till ett plantskydd om du ska plantera inom detta område.

Om hygget inte är markberett eller om markberedaren har haft tuffa förhållanden och svårt att få fram ett bra resultat bör du också välja behandlade plantor, oavsett var hygget ligger geografiskt.

SCAs snytbaggesskydd Hylosafe® är både miljövänligt och effektivt. Det ger dina plantor ett långtidsverkande skydd som sitter i upp till två säsonger. Den nedre delen av plantan täcks med ett tunt lager av sand och bindemedel, ämnen som inte skadar miljön. Snytbaggarna tycker att det är obehagligt att få det i munnen och låter därför plantorna vara i fred. Det ökar din chans till en bra förnygring.

SKAFFA NY SKOG MED FÖRYNGRINGSGARANTI

Med SCAs tjänst "Ny skog med föryngringsgaranti" köper du ett lyckat resultat och behöver inte själv kontrollera hur dina plantor mår. Vi utför markberedning och plantering och tar sedan hela ansvaret för att din nya skog växer som den ska.

Garantin innebär att vi gör en återväxtkontroll inom två år efter planteringen. Om dina plantor inte växer som de ska gör vi om arbetet – helt utan kostnad.

Vi anger tydligt hur många plantor det minst ska finnas per hektar och vi ställer högre krav på en godkänd föryngring än vad skogsvårdslagen kräver. Det betyder att du slipper oroa dig eftersom vi ser till att din nya skog växer och mår bra.

Garantin gäller oavsett om plantorna har drabbats av exempelvis snytbaggar, sorkar, torka eller betesskador. Det enda undantaget är mänsklig påverkan, till exempel att någon kör med ett fordon över området.

GE DINA PLANTOR EXTRA VÄXTKRAFT!

Nu kan du köpa gödsel till dina SCA-plantor för att ge dem lite extra växtkraft i samband med planteringen. Du beställer gödslet när du gör din plantbeställning och vi levererar det i praktiska flaskor med ett doseringsmått. Gödslet doseras sedan för hand när man sätter ner plantorna i marken – oavsett om du gör det själv eller anlitar SCA för planteringsarbetet. Gödslet ger plantorna mer näring och bidrar till att de växer ännu bättre.

Var god röj!

Vill du ha grova träd med raka stammar, som ger fint sågtimmer när det är dags att avverka i din skog? Då ska du ha koll på när det är dags att röja. Dina träd fungerar nämligen precis som morötterna i trädgårdslandet, en del behöver plockas bort för att de som blir kvar ska få utrymme att växa sig stora och fina.

Varför ska jag röja?

När du röjer tar du bort en del träd för att ge mer ljus och näring åt de som lämnas kvar. I första hand tar man bort de stammar som har kvalitetsfel och trädslag som man inte vill ha kvar. De stammar som röjs ner får ligga kvar i skogen och förmultna. Genom att röja får du en härlig skog att vistas i och att röja är också en förutsättning för en lyckad gallring.

Är det viktigt att röja?

Ja! Även om du har planterat tall eller gran växer det upp väldigt mycket lövträd. Lite lövträd bör alltid vara kvar, men om du inte röjer tar de ofta över på sikt eftersom de växer snabbare än tall och gran.

Man behöver också röja bort en del barrträd, för annars får dina tallar och granar stå och trängas så att de blir små och taniga. Många av dem kommer dessutom att vara krokiga och skadade när det är dags att avverka.

När är det lämpligt att röja?

Det beror helt på var i landet du har din skog. Om man bara gör *en* röjning brukar det vara lämpligt att röja när träden är någonstans mellan 10 och 20 år. Gör man däremot två röjningar är det oftast bra att göra den första när träden är 7-15 år.

Det gäller att hålla koll, för tiden är knapp. Ofta har man bara ett par år på sig medan träden är i rätt höjd. Om du ser att lövträden börjar växa sig större än granarna och tallarna är det definitivt dags att röja! Prata med din virkesköpare om du känner dig osäker.

Vad händer med skogen efter röjningen?

När träden får mer utrymme växer de sig snabbt grövre. Virkesproduktionen ökar inte totalt sett, men i stället för att få många små träd får du färre och kraftigare träd. Det gör stor skillnad för lönsamheten när det är dags att gallra och slutavverka.

Eftersom man lämnar kvar de finaste stammarna vid röjningen kommer en större andel av träden att ha raka stammar och symmetriska kronor efteråt. Då blir det mer värdefullt virke och träden klarar av stormar bättre. Dessutom minskar risken att träden ska knäckas av snö på vintern.

TÄNK PÅ DET HÄR!

- 1 Håll koll på din skog, så att du vet när det är dags att röja. En skogsbruksplan är till bra hjälp.
- 2 Det är lätt att vara för optimistisk när det gäller hur mycket man hinner med att göra själv. Lej bort jobbet om du inte hinner med dig.
- 3 Var inte rädd för kostnaden för röjningen – det är pengar som du tjänar igen med råge.

Hur vet jag om jag behöver röja två gånger?

Om lövträden har hunnit växa upp igen efter den första röjningen och har blivit högre än barträden, då är det dags att göra en ny röjning.

Tallen är speciellt känslig för konkurrens från högre lövträd, eftersom den vill ha det öppet och ljusst. Granbestånd är mindre känsliga för konkurrens från lövträd, men även granarna växer bättre om de röjs fria från lövträd som har vuxit ikapp. Både tall och gran kan också "bli piskade" av björk och andra lövträd som växer nära och slår mot dem när det blåser. Det ger skador på träden och kan påverka virkeskvaliteten.

Hur mycket kostar det att röja?

Priset ligger mellan 2 000 och 5 000 kronor per hektar, beroende på hur många stammar som behöver röjas och hur höga de är. Den kostnaden tjänar du in flera gånger om. Oftast har du räknat hem investeringen redan vid den första gallringen. Det är bra att röja i tid, för det är mycket dyrare att röja när träden har växt sig för höga.

Är det svårt att röja själv?

Det kan vara lite lurigt att hålla tempot uppe samtidigt som man ska hålla koll på vilka stammar som ska tas bort och vilka man ska lämna kvar. Det är också lätt hänt att man tar bort för få stammar. Att röja en liten stund om dagen klarar de flesta, men om man ska röja flera timmar om dagen bör man vara i god kondition.

Hur mycket är det rimligt att röja själv?

Ett proffs hinner mer än 1 hektar per dag, medan en nybörjare hinner mindre än hälften så mycket. Ett tips är att leja bort större områden och kanske spara något mindre område som du röjer själv, ifall du inte är rutinerad och har väldigt mycket tid att lägga på röjningen.

Det är lätt att tro att man ska hinna med sig, men sedan rinner tiden iväg och ungskogen blir oröjd. Det är inte bra varken för skogen eller för dig själv, som kanske går omkring med ett dåligt samvete. Men det är roligt att röja, för man ser verkligen resultat. Därför vill många göra en liten del av jobbet själv.

5

TIPS TILL DIG SOM SKA RÖJA SJÄLV

- 1 Gå runt och titta ordentligt i området innan du börjar och lägg upp en strategi för hur du ska röja.
- 2 Titta på hela trädet, inte bara på nedre delen av stammen. Om det finns skador finns de ofta i toppen.
- 3 Jobba dig framåt genom beståndet så att du slipper gå genom det nedröjda riset.
- 4 Röj bort tillräckligt många stammar. Det vanligaste felet man gör är att man röjer bort för få.
- 5 Ha en vass klinga – fila den helst varje gång du tankar.

Hur många stammar ska sparas?

Det beror helt på vilka trädslag det handlar om och hur bördigt det är i området. I Norrland kan det vara från 1 600 till 2 500 stammar per hektar. Kontakta gärna din virkesköpare, så får du tips utifrån förutsättningarna som finns i området där du ska röja.

Så kontrollerar du din egen röjning

För att kontrollera att du lämnar kvar lagom många stammar kan du göra provtytor på slumpvis utvalda platser. Gör så här:

- Mät upp ett snöre som är 5,64 meter, plus en ögla för att kunna fästa snöret.
- Fäst snöret i en pinne som du sätter ner i marken eller sätt fast snöret runt en stam.
- Gå runt ett varv med snöret sträckt och räkna alla träd som hamnar innanför cirkeln. Då har du räknat på en provyta som är 100 m².
- Multiplicera antalet stammar med 100 så får du antalet stammar per hektar, t ex $18 \times 100 = 1\ 800$ stammar per hektar.

HÄNSYN VID RÖJNING

- Lämna kantzoner vid bäckar och andra vattendrag. Träden som sparas släpper ner döda barr och blad i vattendragen och det blir mat för olika småkryp, som i sin tur blir mat till fiskar. Träden ger också skugga åt vattendraget och det gynnar både fisk och vattenkvalitet.
- Lämna kantzoner mot myrar och odlingsmark.
- Lämna rönn, asp och sälg samt andra blommande träd och buskar.
- Skapa gärna områden med mycket lövträd på fuktigare partier.
- Røj fritt runt naturvärdesträd, alltså äldre träd som lämnades vid föryngringsavverkningen.
- Røj bort alla stammar runt forn- och kulturlämningar. Annars finns det risk att lämningarna skadas på sikt, ifall träd som växer vid dem blåser omkull och blir rotvältor.
- Røj upp längs stigar.

FÖRE GALLRING

När träden står tätt blir det hård konkurrens om ljus, vatten och näring. Om man inte gallrar blir det till slut en självgallring – en del träd dör och ruttnar bort. Träden som överlever blir klena och många kommer att ha dålig kvalitet.

Gallring ger skogen ett lyft

Genom att gallra ger du de finaste träden chansen att växa till sig och bli riktigt bra sågtimmer inför föryngringsavverkningen. Skogen blir också friskare och i de flesta fall får du en tidig intäkt. Det viktigaste är att göra gallringen i tid – det ger skogen ett rejält lyft!

GALLRING

EFTER GALLRING

Efter gallringen får träden möjlighet att breda ut sig. Först behöver trädkronor och rotsystem anpassa sig efter de nya förutsättningarna, men efter några år tar tillväxten fart. Man får en friskare och mer värdefull skog.

Varför är det bra att gallra?

För det första får du en mer värdefull skog inför kommande avverkning. I stället för många klena träd, får du färre men grövre träd. Vid gallringen styr man också tillväxten till de finaste träden som ger bra sågtimmer, tills det är dags att förnygringsavverka. När andelen sågtimmer ökar så höjer man också hela skogens värde. Samtidigt får du en friskare skog, som efter några år blir mindre känslig för skador som snöbrott och vindfällan. Som en extra bonus får du en vackrare skog.

När är det dags att gallra?

Träden är oftast mellan 12 och 16 meter höga (ca 40 år gamla) när det är dags för den första gallringen. Träden ska ha blivit så pass stora att det

ska vara lönsamt att avverka dem – de ska alltså kunna användas som massaved eller timmer. Samtidigt ska konkurrensen mellan träden inte ha blivit så stor att de har börjat självdö. Det är viktigt att inte vänta för länge. Om du gallrar för sent så tappar du tillväxt och dessutom ökar risken för skador i beståndet.

Finns det någon gräns för när det är för sent att gallra?

Ju senare du gallrar, desto större risk är det för skador. Om du har en granskog som inte har gallrats och som har blivit uppemot 20 meter hög, bör du vara väldigt försiktig. Dels är det risk att träden blåser ner, dels får träden en chock när de plötsligt står fritt efter att tidigare

ha stått väldigt tätt. Även i täta granbestånd med en stor andel lövträd kan det vara svårt att få till en bra gallring om man gallrar för sent. Granarna är ofta väldigt gångliga och tål inte att plötsligt stå glest. I sådana lägen bör man fundera på om det går att vänta lite och i stället göra en tidig föryngringsavverkning.

Hur många träd gallras ut?

Det styrs bland annat av trädslag, hur bördig marken är och hur mycket stammar det är i området. Generellt tar man ut ungefär en tredjedel av virkesvolymen.

Vad händer med träden som blir kvar?

Först behöver trädkronorna och rotsystemen anpassa sig till de nya förutsättningarna, men efter några år tar tillväxten fart. Träden växer snabbare eftersom de får mer ljus och näring och större utrymme att breda ut sig på.

Vad händer om jag inte gallrar?

Då blir det i stället en självgallring i beståndet. Eftersom träden står så tätt att de inte får tillräckligt med ljus och näring kommer en del av dem att dö och ruttna bort. De träd som står kvar kommer att vara mycket klenare och ha sämre kvalitet än om du hade gallrat.

4

FÖRDELAR MED GALLRING

- 1 Tillväxten koncentreras till de träd som har bäst kvalitet, så att de träden blir stora och ger mycket värdefullt timmer när det är dags för föryngringsavverkning.
- 2 Träden blir friska och vitala eftersom de får mer ljus och näring.
- 3 Du tjänar pengar på skogen långt innan det är dags att föryngringsavverka.
- 4 Du får en fin skog som är trevlig att vistas i.

TIPS FÖR EN LYCKAD GALLRING

- 1 Røj! I skogen hänger hela kedjan av åtgärder ihop. Är du noga med ungskogsröjningen, så får du en fin gallring.
- 2 Vänta inte för länge med gallringen! Om du gallrar för sent så tappar du tillväxt och dessutom ökar risken för skador i beståndet.
- 3 Skaffa en skogsbruksplan. Då har du alltid koll på när det är dags för gallring och andra åtgärder.

Hur många gånger brukar man gallra?

I Norrland är det vanligast att gallra två gånger, men på gödslad mark eller gammal åkermark kan det vara aktuellt att gallra en tredje gång.

Blir skogen känslig för skador efter en gallring?

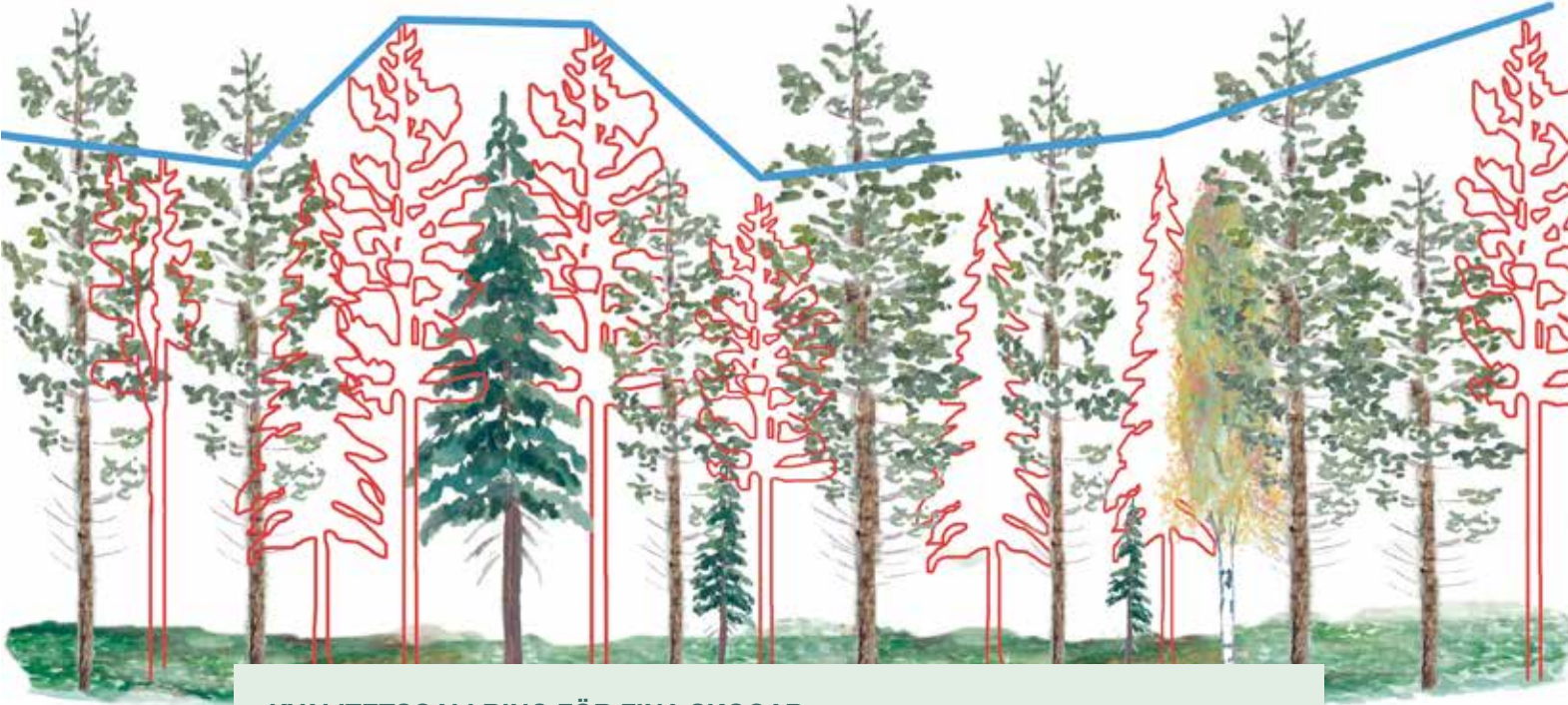
De första åren blir skogen lite mer känslig för snöbrott och vindfällen, men sedan blir den tåligare än om du inte hade gallrat. Träden bygger upp både rötter och trädkrona och blir mer robusta. Men i områden som är utsatta för mycket vind, till exempel om de gränsar mot ett hygge, gallrar man mindre eller så gallrar man inte alls för att undvika vindfällningar.

När behövs det en förröjning och vad innebär det?

Om skogen inte blev tillräckligt röjd i sin ungdom kan det behövas en förröjning inför gallringen. Då röjer man ner små klena träd som skulle bli väldigt dyra att hantera med skördaren.

Förröjningen gör också att det blir mindre skador när man gallrar, eftersom det blir lättare att lägga ned de avverkade stammarna utan att de glider på småträd och orsakar "skavsår" på träden som ska stå kvar. Förröjning gör också att den gallrade skogen blir mycket finare.

GALLRING

KVALITETSGALLRING FÖR FINA SKOGAR

Det finns olika gallringsmetoder, men i de allra flesta fall rekommenderar vi kvalitetsgallring. Då tar vi i första hand ut träd som är skadade eller har dålig kvalitet, medan de raka fina stammarna får växa vidare och bli fint sågtimmer inför förnyrningsavverkningen. Både stora och små träd tas ut. Med kvalitetsgallring får du både en bra ekonomi vid gallringen och en värdefull skog för framtiden. Bilden visar hur en kvalitetsgallring fungerar. De röda träden är de som avverkas.

HÄNSYN VID GALLRING

Vid gallring tar man i stort sett samma typ av naturhänsyn som vid en förnyrningsavverkning. Vid bäckar och sjöar lämnas till exempel alltid kantzoner orörda eller så görs en plockhuggning där man plockar ut en del träd, särskilt höga och vindkänsliga träd. Se sidan 35.

Vill du lämna extra naturhänsyn – prata med din virkesköpare. Du kan till exempel:

- Spara lite extra lövträd på några ställen eftersom det är brist på lövrika skogar. Det är särskilt viktigt att prioritera asp, sälg och rönn.
- Lämna några områden helt ogallrade, gärna där det är blött och stenigt och svårt att komma åt. I sådana områden är det ändå svårt att få lönsamhet i gallringen.

Obs! Om du förröjer själv inför gallringen, se till att inte röja alltför hårt. Vid till exempel myrar och vattendrag är det bra att inte röja alls.

Gödsling sätter fart på din skog

Att gödsla är en av de mest lönsamma åtgärder du kan göra i din skog. Med gödsling ökar trädens tillväxt – och därmed värdet på skogen. Det är en investering som både ger mer virke och större andel värdefullt sågtimmer.

Varför ska man gödsla?

Nästan all skogsmark i Sverige har brist på kväve, som behövs för att skogen ska växa bra. När man tillför kväve, som är den verksamma substansen i gödslet, blir trädens barr fler, längre och kraftigare. Man säger att barmassan ökar och ju större barmassan blir, desto större blir också trädens tillväxt eftersom de får en större fotosyntesapparat. Träden kan alltså utnyttja solljuset bättre och växer därmed bättre. Det ger både mer virke och en större andel timmer, eftersom träden blir kraftigare.

När ska jag gödsla?

Du kan gödsla som mest tre gånger under en skogs livstid. Den första gödslingen gör du ungefär när skogen är runt 40 år gammal. Tänk på att det är bäst att avvakta två till tre år efter gallring, så att trädens rotsystem har hunnit utvecklas och träden har blivit mer stabila. Du kan också välja att bara gödsla en gång och då är det bäst att göra det tio år innan det är dags att slutavverka. På så sätt bygger du bäst upp virkesförrådet inför föryngringsavverkningen.

Hur går det till att gödsla?

Gödsling görs mellan maj och augusti, eftersom det är den period då träd och övrig vegetation tar upp mycket näring. Gödselmedlet sprids med helikopter. På så vis får spridningen en bra precision och en bra jämnhet. Man riskerar inte heller några skador på träden eller på marken.

Hur länge ger gödslingen effekt?

Gödslingseffekten är som störst de första åren och börjar klinga av efter fem år. Det tar cirka tio år för träden att utnyttja gödslingseffekten fullt ut, så du bör inte gallra eller föryngringsavverka innan dess.

Hur mycket bättre växer skogen om jag gödslar?

Tillväxten varierar beroende på faktorer som till exempel skogens läge i landet liksom skogens ålder och täthet.

FÖRDELAR MED ATT GÖDSLAR

- 1 Virkesvolymen ökar.
- 2 Kvalitetsutvecklingen påverkas genom att du får mer timmer.
- 3 Skogsmarken får bättre förmåga att ta upp näring och därmed ökad produktionsförmåga.
- 4 Lönsamheten blir bättre på din fastighet.
- 5 Skogen binder mer koldioxid och hjälper till att minska växthuseffekten.

Vilka marker är lämpliga att gödsla?

Alla skogar kan inte gödslas, utan man bör rikta in sig på att gödsla de tall- och granbestånd som svarar bra på gödsling. För att du ska få ut det mesta av gödslingen och för att det ska vara lönsamt finns det ett antal urvalskriterier. Det ska till exempel vara en frisk och välsluten skog, alltså en skog med gott om träd, och det ska finnas mineraljord inom 30 cm under markytan.

Hur är det med gödsling och en ökad risk för stormskador?

När trädens kronor blir större i omfång finns det en ökad risk för stormskador och även för snöbrott. Men gödsling är ändå en bra och lönsam åtgärd, bara du tänker till på vilka bestånd du gödslar. Har du en skog i ett vindutsatt område så kan det vara bättre att låta bli. Din virkesköpare kan ge dig råd.

Är det okej att gödsla om jag har certifierat mitt skogsbruk?

Ja, det är okej.

MINIMAL MILJÖPÅVERKAN

Många skogsägare är lite fundersamma på gödslingens effekt på vatten, svamp och bär. Men det finns mycket forskning som visar att gödslingens miljöpåverkan är minimal.

I dag vet man att gödsling bara ger små förändringar i markvegetationen. Bland annat ökar andelen gräs om det redan finns i beståndet och blåbär ökar om det inte finns gräs, medan lingon ökar om det inte finns blåbär. Efter fem till tio år går det vanligen inte att registrera några skillnader mellan gödslade och ogödslade skogar.

För betande djur ökar tillgången på bete efter gödsling. Fiskar och annan vattenfauna påverkas inte negativt eftersom man lämnar skyddszoner runt vattendrag och sjöar där man inte gödslar alls. Genom att gödsla kan man även göra en insats för klimatet – för när träden växer bättre och blir större betyder det nämligen att de tar upp mer koldioxid från atmosfären.

Skogsbilvägen – en klok investering

Att bygga en ny skogsbilväg är en investering som ofta blir mycket lönsam. En väg minskar kostnaden när det är dags att avverka i området och höjer värdet på din fastighet.

Vilka är fördelarna med att bygga en ny väg?

Först och främst är det ofta en bra affär. Det är nämligen betydligt billigare att köra virket med timmerbil på en väg än att skota fram det i skogsterräng. Det kan räcka med att skotaren får några hundra meter kortare körväg för att du ska tjäna in hela kostnaden för vägen.

En väg höjer dessutom värdet på din fastighet och gör att det blir mycket lättare att komma ut i din skog, för både skogsvård och friluftsliv. Och det blir mycket enklare att hålla koll på vindfällan, planteringar och röjningsbehov.

Vilken typ av väg ska jag välja?

Det finns alla varianter, från vägar som bara klarar lastbilstrafik medan det är tjäle, till vägar som klarar lastbilstrafik året runt – till och med under tjällossning. Ofta är det bra att bygga rejält när man ändå bygger. Tänk inte bara på vilken nytta du har av vägen vid den avverkning som ligger närmast i tid, utan på alla möjligheter som vägen kan ge i framtiden. Det är ganska vanligt att man bygger för billigt och sedan ångrar sig.

Snåla inte genom att till exempel bygga en för smal väg eller lägga ner trummor som är begagnade, har för liten dimension eller är för korta.

Att komma tillbaka i efterhand för att justera brister på en väg blir oftast väldigt dyrt. Fundera också på om det kan vara bra att sätta upp en bom som du kan fälla ner under tjällossning och regniga höstar, så att vägen inte körs sönder.

Vad har jag för nytta av en väg som går att använda under barmarkssäsong?

Du kan ofta få ett högre värde för ditt virke om det går att avverka när det inte är tjäle, eftersom det är svårast att få fram virke då. Och allra störst brist är det på virke som går att avverka under våren och regniga höstar. Du kan också behöva använda vägen till andra tunga transporter under barmarkssäsongen, till exempel för att köra in med en markberedare.

TÄNK PÅ DET HÄR OM DU GÅR I VÄGTANKAR

- 1 Ha framförhållning och planera i god tid. Kolla gärna med grannarna om ni kan göra ett gemensamt vägprojekt.
- 2 Fundera på vad du vill använda vägen till på lång sikt.
- 3 Bygg rejält när du ändå ska bygga.
- 4 Ta hjälp av en kunnig partner, som t ex SCA, för planering och utförande.

Hur lång tid tar det?

Själva arbetet med att bygga vägen tar inte så lång tid men det gäller ändå att vara ute i god tid, helst två år innan vägen är tänkt att användas. Då kan man göra grovbrytningen först och sedan låta vägen vila (komprimeras) ett år innan man justerar och grusar den. Det ger det bästa slutresultatet.

Vad bör man tänka på om man är flera som bygger en väg tillsammans?

Gör en tydlig kalkyl och gör klart hur de framtida utgifterna för vägen ska fördelas. Det är ganska vanligt med vägar som förfaller på grund av att ägarna inte kommer överens om underhållet.

Vad kan SCA hjälpa mig med?

SCA kan hjälpa till med allt från kalkyler och fältprojektering till byggnation och underhåll. Vi har gedigen erfarenhet av att bygga vägar av hög kvalitet och vi gör det till konkurrenskraftiga priser. Vi har cirka 2 600 mil skogsbilvägar på våra egna marker, en sträcka som motsvarar mer än ett halvt varv runt jorden.

SKÖT OM DIN VÄG!

Vägen är en investering som ska hålla i många år, men då behöver man ta hand om den. Vatten är vägens värsta fiende och räddningen är regelbundet underhåll.

Med tiden kan det bildas spår i vägen där det samlas vatten. Det börjar också växa gräs och buskar i vägslänterna och diken växer igen eller täpps igen, så att de förlorar sin funktion. Allt bidrar till att vägen inte kan torka upp som den ska, och en blöt väg är inte någon hållbar väg.

Det viktigaste är att hyvla och buskröja, men ibland kan man också behöva kantskära vägen, grusa, dikesrensa och byta vägtrummor. Det är bättre att hålla efter vägen regelbundet än att låta den förfalla så att det krävs större och dyrare åtgärder för att få den återställd.

HÄNSYN VID VÄGBYGGE

Det gäller bland annat att planera så att vägen inte dras genom områden med höga naturvärden. Att skydda bäckar, sjöar och våtmarker är också viktigt.

Men vägbyggnationer ger även miljöfördelar. Man minskar till exempel bränsleåtgången rejält om skotaren får ett kortare transportavstånd när det är dags att avverka. En skotare drar 40-50 gånger så mycket bränsle som en timmerbil!

SÅ BYGGER MAN EN VÄG

PLANERING

Först gör man en noggrann fältprojektering av väglinjen, alltså hur vägen ska dras. Här tas hänsyn till både ekonomi och natur.

AVVERKNING

Träd och buskar avverkas för att ge plats åt vägen.

BYGGSTART

Man gräver diken och bygger vägen med hjälp av material som finns längs väglinjen, bland annat det material som blir över när man gör diken. Arbetet kallas för grovbrytning eller för att "bygga terrassen". Samtidigt bygger man också vändplatser och lägger ner trummor.

VILA

Vägen får vila ett år för att komprimeras.

VIKTIG VÄLVNING

En väghyvel formar vägen så att den blir välvd (bomberad), alltså högst i mitten och lägre på kanterna. Det är väldigt viktigt för att vattnet ska kunna rinna av.

GRUS

Man lägger ofta på grus för att förstärka vägen. Mängden grus och vilken fraktion man väljer styrs bland annat av vilken typ av väg man ska bygga (till exempel om den ska tåla tung trafik under barmarks-säsongen). Vägen sluthyblas och sedan är det bara att köra!

Föryngringsavverkning – dags att skörda

Föryngringsavverkningen markerar både slutet och början på skogsbrukets kretslopp. Det är också den åtgärd som ger den högsta intäkten. Nu får du skörda framgångarna av alla tidigare skötselåtgärder som du har gjort och samtidigt börja planera för nästa generation skog.

Varför är det viktigt att slutavverka i rätt tid?

Då tar du tillvara på markens produktionsförmåga på bästa sätt. Om du avverkar för tidigt tappar du tillväxt, eftersom skogen fortfarande växer bra och ger mer värdefullt timmer om den får stå kvar ett tag till.

Om du avverkar för sent tappar du också tillväxt, eftersom träden växer allt sämre med tiden. När tillväxten minskar innebär det att det kapital som du har i skogen förräntar sig sämre. I en gammal skog som är redo att slutavverkas ökar dessutom risken för stormskador och angrepp av till exempel insekter och röta. Det kan innebära att förräntningen till och med blir negativ.

Hur vet jag när det är dags?

Det är markens bördighet och kvaliteten på träden som avgör och man brukar säga att träden ska ha uppnått avverkningsmogen ålder. Men åldersspannet för föryngringsavverkning är stort. För gran brukar det vara lämpligt att avverka när träden är 70-100 år och för tall när träden är 90-120 år.

Om du har en skogsbruksplan har du ett mycket bra stöd för att fatta rätt beslut. Där står det nämligen vilka bestånd som är lämpliga att avverka inom den närmaste tioårsperioden. Sedan kan så klart ditt behov av intäkter från skogen också påverka tidpunkten för när det är bäst att avverka.

Hur ska jag prioritera mellan mina skogsbestånd om de är lika gamla?

Gran går före tall, eftersom gamla granar löper större risk att drabbas av t ex torka, röta och insektsangrepp. Man kan vänta lite längre med att avverka tall av god kvalitet.

Måste jag anmäla att jag ska avverka?

Ja, om du ska avverka bestånd som är större än 0,5 hektar så måste det anmälas till Skogsstyrelsen senast sex veckor innan avverkningen. Och för avverkning i fjällnära skog krävs det avverkningstillstånd. Om du anlitar SCA så gör vi anmälan åt dig.

Vad är det som påverkar mina intäkter och kostnader?

En skog med mycket volym per hektar och stora träd innehåller mycket och grovt timmer, vilket ger ett högt värde per kubikmeter och per hektar.

Även tidpunkten för avverkning kan påverka dina intäkter. Har du exempelvis granskog som kan avverkas under barmarksperioden ger det ofta bättre betalt, eftersom industrin har behov av ett jämnt flöde av virke över året. Här är en bra skogsbilväg viktig för att det ska vara möjligt.

Kostnaderna beror dels på hur skogen ser ut, dels på hur långt man måste transportera virket. Har du en grov och välskött skog hinner skördaren avverka betydligt mer kubikmeter per timme och det ger en lägre kostnad.

Hur viktig är närheten till en bra skogsbilväg?

Den är viktigare än vad många tror. Vägen ökar dina möjligheter att få ut virke under årstider när det är mer lönsamt att avverka och bidrar till att göra transporterna i skogen kortare. Om man måste köra 1 km med en skotare i skogen kostar det ca 35 kr/m³ vid föryngringsavverkning och 50 kr/m³ vid gallring. Att köra 1 km med en virkesbil på en skogsbilväg kostar ca 1 kr/m³, så man har mycket att tjäna på att korta skotningsavståndet.

Hur arbetar SCA för att inte skada marken?

Alla som avverkar åt SCA arbetar enligt SED-metoden, som står för Skonsam Effektiv Drivning. Det betyder att vi minimerar körskadorna i skogen genom att planera noggrant så att maskinerna kör där marken har bäst bärighet. För att skydda marken lägger vi bland annat ris från avverkningen där det behövs i vägstråken. Vi använder även ris för att förstärka svaga partier på andra delar av trakten.

Hur planerar jag för nästa generation skog?

Det är bra att redan vid avverkningen börja fundera över hur du vill ha det framöver. Vilket trädslag passar till exempel bäst? Rådgör gärna med din virkesköpare. Det är också bra att sätta av en del av intäkterna från din föryngringsavverkning till kommande skogsvårdsåtgärder, så att du kan markbereda och plantera utan att tänka på hur du ska finansiera det.

TÄNK PÅ DET HÄR NÄR DU SKA FÖRYNGRINGSÄVVERKA

- 1 Vänta inte för länge med att avverka.
- 2 Kolla om du behöver bygga en ny skogsbilväg eller rusta upp din gamla inför avverkningsarbetet.
- 3 Informera din virkesköpare ifall du har några speciella önskemål. Kanske vill du till exempel spara något särskilt i din skog?
- 4 Planera för föryngringen och beställ markberedning, plantor och plantering redan när du skriver ditt avverkningskontrakt.

HÄNSYN VID FÖRYNGRINGSÄVVERKNING

Föryngringsävervning är den åtgärd som har störst påverkan på miljön, men genom att ta en god hänsyn kan man värna hotade arter och ibland kan åtgärderna till och med stärka mångfalden. Hänsynen anpassas alltid efter hur det ser ut vid den aktuella ävervningen.

Exempel

- **Kantzoner** är zoner där vi sparar buskar eller träd i ett område mellan den ävervade skogen och en avvikande miljö som t ex en bäck, en myr eller jordbruksmark.
- **Sumpskogar och surdråg** (blöta områden) hyser ofta värdefulla växter och djur som är känsliga för störningar. Därför lämnar vi i regel sådana områden orörda så att träden kan fortsätta att skugga området och det fuktiga klimatet bevaras.
- **Enstaka, sparade träd** gör stor skillnad för olika arter som kräver särskilda substrat (det underlag som arten lever på) för att klara sig. Det kan t ex vara gamla eller grova träd, som grova aspar eller tallar med skador från tidigare bränder. Vi sparar även trädgrupper med tio eller fler träd för att undvika stora kala ytor. Döda träd sparas också eftersom en mängd arter är beroende av död ved.
- **Högstubbar** gör nytta för många arter eftersom de ger mat och bostäder till växter och djur som är beroende av död ved. En högstubbe är ca tre meter hög och vi rekommenderar att man skapar minst tre högstubbar per hektar av levande, grövre träd.
- **Forn- och kulturlämningar** är rester från svunna tider, som till exempel fångstgropar, gravrösen och kolbottnar. Vid ävervning ävervkas alla träd som växer på lämningarna för att de inte ska blåsa ner och orsaka skador. Runt lämningarna skapar vi 1,3 meter höga kulturstubbar som signalerar till förarna av markberedningsmaskinerna att de inte ska köra där.

Din avverkningsplats

1 Avlägg och märkning av virke

Vid avlägget lägger skotaren upp det avverkade virket i olika vältor i väntan på att timmerbilarna ska hämta det. På avlägget stämplas ett nummer på några stockändar i varje välta, så att virket blir lätt att identifiera vid transport och inmätning. Siffrorna visar att det här är just ditt virke. Att stämpeln har röd färg visar att det är SCA som har avverkat. När virket hämtas av en timmerbil kontrolleras siffrorna mot chaufförens transportorder innan det körs vidare till inmätningen vid en virkesterminal eller en industri. Där kontrolleras virkets siffror ännu en gång. På så vis kan du vara trygg med att ditt virke hanteras på ett säkert sätt hela vägen.

2 Vändplan

En vändplan måste ha minst 13 meters radie så att timmerbilarna kan vända utan problem. Det får inte ligga virke intill vändplanen.

3 Huvudbasstråk

Huvudbasstråket är en transportväg som går inne i avverkningsområdet och där det mesta av virket ska transporteras. Huvudbasstråket utgår antingen från ett avlägg eller från en basväg, som är en väg som kopplar ihop avlägget med avverkningsområdet. Det är viktigt att huvudbasstråket går på torr och fast mark för att undvika körskador.

4 Bäcköverfart

SCA jobbar enligt SED (Skonsam Effektiv Drivning), en metodik för att minimera körskador och skydda känsliga områden. Om maskinerna måste passera en bäck så gör vi broar av virke från avverkningen eller så tar vi med oss flyttbara broar. På så vis undviker vi att skada vattendraget och marken intill.

5 Naturhänsyn – kantzon mot bäck

6 Naturhänsyn – kantzon mot surdråg

7 Naturhänsyn – mindre sumpskog

8 Naturhänsyn – sparade enstaka träd

9 Naturhänsyn – skapad högstubbe

Många kvalitetsaspekter för bästa resultat

Kvalitet är A och O för SCAs avverkningar och det är mycket som ska stämma för att din avverkning ska bli bra. Vid sidan om att få ut virket och lämna rätt naturhänsyn finns det en rad olika kvalitetsaspekter som maskinlagen och produktionsledarna arbetar med.

Till sin hjälp har de SCAs omfattande kvalitetshandbok, där allt som gäller för förnygringsavverkning och gallring detaljregleras.

Här följer några exempel på kvalitetsaspekter för att din avverkning ska bli bra.

Tydliga gränsmarkeringar

Tydliga gränsmarkeringar är viktiga för att skördarföraren ska veta exakt var fastighetens gränser går. Inför avverkningen snitslar därför traktplaneraren en del träd som står på gränsen. Själva knuten på snitselbandet signalerar också viktig information. Knutens placering berättar nämligen för maskinföraren om trädet ska vara kvar eller om det ska avverkas. De flesta skördare har också ett varningssystem i sin maskindator, som säger till om maskinen kommer nära en gräns.

Kalibrering av skördaraggregatet

Kalibrering av skördarens aggregat är den viktigaste kontrollen som görs under avverkning, eftersom den är central för att vi ska kunna ta vara på hela trädet på bästa sätt. Med rätt kalibrerade skördare kan vi maximera andelen plank och bräder från varje timmerstock.

Under varje arbetsskift gör maskinföraren en manuell kontroll av minst ett så kallat provträd och mäter längd och diameter. På så vis ser man om skördarens aggregat mäter rätt och apterar träden enligt den apteringsprislista som finns i skördarens maskindator. Och det är små marginaler som gäller. På 90 procent av stockarna tillåts max +/- 6 mm variation på diametern, medan längden på stockarna får ha en variation på max +/- 2 cm. Avverkning är med andra ord ett riktigt precisionsarbete!

Rätt höjd på stubbarna

Varje centimeter räknas för att du ska få ut maximalt värde från din skog. Därför gäller det att göra låga stubbar. Det ideala är fem centimeter höga stubbar, men upp till sju centimeter är godkänt. Maskinförarna håller löpande uppsikt över stubbhöjden under arbetet. Markens beskaffenhet kan dock påverka utfallet.

Rätt grundyta och gallringsstyrka

Vid gallring är det viktigt att ta ut rätt antal träd (virkesvolym), och lämna rätt träd som ska utgöra den framtida skogen, alltså de träd som ska stå kvar och växa på sig inför förnyrningsavverkningen. För att ha kontroll kan skördarföraren ta provytor och mäta den så kallade grundytan* med hjälp av ett relaskop. Numera är det dock mest vanligt att förarna har ett program i maskindatorn, HPR- gallring, som ger en bra automatiserad gallringsuppföljning där föraren hela tiden ser hur uttaget av virke ligger till.

** Grundyta är tvärsnittsytan av ett träd som har kapats i brösthöjd (1,3 m över marken) eller summan av flera träds tvärsnittsytor.*

Rätt stickvägsbredd

Vid gallring är det viktigt att traktens stickvägar har rätt bredd, för att minska de kala ytorna och behålla så mycket skog som möjligt. Maxbredden är 4,2 meter och avståndet mellan stickvägarna ska vara 30 meter, med en variation på +/- 3 meter. Skördarförarna kontrollerar stickvägsbredden med ett måttband.

Stamskador vid gallring

Vid gallring finns det risk att de trädstammar som ska vara kvar skadas av maskinerna, vilket kan påverka den framtida virkeskvaliteten. Här gäller det att vara försiktig och SCAs kvalitetsregler tillåter max fem procent skador. En skada räknas som en sådan om den är större än en tändsticksask.

Välskötta vältor

Förutom att skördaren ska aptera virket på rätt sätt så har det också stor betydelse att ditt virke sorteras rätt vid avlägget. Med ordning och reda på vältorna ser vi till att rätt sortiment läggs i rätt vältor, för att så småningom kunna köras till rätt mottagningsplats – så att du får rätt betalt. SCA har en tydlig instruktion som anger hur vältorna ska placeras, max tillåten höjd (som är 4,5 meter), vad som gäller för lutning och mycket mer. Förutom att virket hanteras på rätt sätt bidrar det även till ökad säkerhet, så att ingen vältor till exempel riskerar att falla över vägen eller att stockar sticker ut i vägbanan.

Stor skillnad mellan skött och oskött skog

Skillnaden mellan en skött och en oskött skog kan bli nästan ofattbart stor. Det blir tydligt i det här exemplet där vi visar utvecklingen i ett tallbestånd som sköts aktivt, jämfört med utvecklingen i ett bestånd där man inte gör några åtgärder alls.

I exemplet med skött skog har man gjort åtgärder för att forma tallbeståndet, med målet att skapa en hög tillväxt, hög kvalitet och hög andel timmer. I exemplet med oskött skog har skogen lämnats för fri utveckling.

Den skötta skogen ger en mycket större intäkt än den oskötta när det är dags för förnygringsavverkning. Skillnaden kan bli så stor som 50 procent. Dessutom har den som skött skogen aktivt kunnat göra minst två lönsamma gallringar innan det är dags att förnygringsavverka.

PLANTERAT BESTÅND ca 5 år efter avverkning

Genom att plantera tall har man fått en riktigt snabb start på det nya beståndet. Tallarna är livskraftiga och har redan hunnit växa sig relativt stora. Genom att plantera vinner man något år i tillväxt redan från start, eftersom plantorna har vuxit till sig på plantskolan innan de sätts på hygget.

Dessutom kommer man att tjäna mycket på att man har satt förädlade plantor. I flera decennier har skogsbruket "avlat" på de träd som växer allra bäst och fått fram bättre och bättre plantor. Dagens förädlade plantor ger skogar som växer ca 25 procent bättre än oförädlade skogar.

Det här kommer att bli ett bestånd som växer betydligt snabbare och jämnare än ett som har självföryngrats. Dessutom har man gjort ett tydligt val av vilket trädslag man vill satsa på.

5
ÅR

SKÖTT SKOG

SJÄLVFÖRYNGRAT BESTÅND ca 5 år efter avverkning

Här har man lämnat fröträd för att de ska sprida frön över den avverkade ytan, men man har inte gjort någon markberedning. En del tallplantor börjar komma upp, men de är få och små. De tallfrön som fröträden släpper ifrån sig har svårt att gro i konkurrensen med ljung och lav, vilket gör att plantorna koncentreras till vissa fläckar där marktäcket har skavts av, till exempel på vissa partier där skogsmaskinerna har kört.

Även om det sker en viss föryngring dröjer det troligen många år innan beståndet har tillräckligt många huvudplantor för att räknas som en godkänd föryngring enligt skogsvårdslagen. Det kommer att bli ett bestånd med stor variation i trädhöjd och mycket luckor där det inte växer några träd alls.

5
ÅR

OSKÖTT SKOG

RÖJT BESTÅND

ca 12 år efter avverkning

12
ÅR

Genom röjningen har man kunnat styra beståndet mot det trädslag man vill ha, i det här fallet tall. En stor andel av lövträden har röjts bort i de delar av beståndet där virkesproduktion är i fokus. I stället kan man prioritera lövträd i andra delar, som till exempel vid surdråg, kantzoner mot bäckar och kanske i ytterkanten av beståndet.

De tallar som är skadade eller sjuka har röjts bort, medan de som har fin kvalitet har lämnats kvar.

Efter röjningen får de kvarvarande stammarna utrymme att breda ut sina kronor. På så sätt kan de fånga upp mer ljus och växa bättre. En annan effekt av röjningen är att marken värms upp mer, tack vare att mer solljus når ner. Värmen ger rötterna bättre förutsättningar att växa, bli stabila och ta upp mer näring. Röjningen blir alltså en riktig tillväxtboost!

ORÖJT BESTÅND

ca 12 år efter avverkning

12
ÅR

Om man inte röjer missar man en viktig möjlighet att välja vilket trädslag som ska dominera i beståndet. Då blir det oftast lövträden som tar över. Tallarna har det svårare i konkurrensen och växer därför sämre och blir klena.

Det är också stor risk att lövträdens grenar orsakar piskskador på tallstammarna när det blåser. I sådana skador är det lätt att olika skadesvampar får fäste.

I ett oröjt bestånd blir det stor konkurrens om ljus och näring. Det är en hög tillväxt i beståndet, men eftersom den är fördelad på väldigt många stammar blir de flesta stammarna klena. Träd som är skadade växer vidare, sida vid sida med träd som har en högre kvalitet.

GALLRAT BESTÅND

ca 40 år

Här har man fortsatt att forma ett fint tallbestånd. En första gallring har gjorts där man främst har plockat ut stammar som har låg tillväxt eller är skadade på något sätt. De finaste tallarna har sparats för framtiden. Det var lättjobbat för avverkningsmaskinerna, vilket gynnar skogsägarens ekonomi.

Ett bestånd blir alltid känsligt under ett par år efter en gallring, men tack vare att det här beståndet var väl röjt har stammarna kunnat växa sig relativt grova och rötterna har kunnat utvecklas bra. Det ökar förutsättningarna för att skogen ska kunna klara sig från snöbrott och vindfällen.

Att gallringen gjordes i rätt tid, innan trädkronorna blivit alltför "upphissade", minskar också risken för skador. (Grenarna längst ner på stammarna dör när det blir tätare och mörkare vid marken. När en större del av stammen blir kal säger man att kronan "hissas upp".)

40
ÅR

SKÖTT SKOG

OGALLRAT BESTÅND

ca 40 år

Det finns inte tillräckligt med näring och ljus till alla träd. Eftersom det inte har gjorts något urval genom röjning har naturen tagit beslut. Lövträden, som växer snabbare än barrträden i början, har börjat ta över i beståndet och en del tallar har dött av konkurrensen.

De flesta tallar som lever har bra kvalitet med fina kvistar, men stammarna är klena. Om man skulle gallra nu så handlar det främst om att plocka bort lövträd som står för tätt och ett fåtal tallar som kan bli massaved. Lönsamheten skulle därmed bli låg. Kanske blir gallringen till och med en kostnad i stället för en intäkt.

Valmöjligheterna inför framtiden är begränsade. Det är svårt att forma något annat än en gles tallskog med ett stort inslag av lövträd. Om det var en tallskog man hade tänkt sig blir det en stor ekonomisk besvikelse. Om man gallrade skulle tallarna också vara extra känsliga för snöbrott och vind, eftersom beståndet inte har röjts.

Ett alternativ är att tänka om och satsa på att skapa en lövskog med höga naturvärden eller ett lövbestånd för att få fram massa-ved eller eventuellt björkkubb. Men även då krävs aktiva åtgärder.

40
ÅR

OSKÖTT SKOG

GALLRAT BESTÅND

ca 55 år

Beståndet har gallrats för andra gången. Vid gallringen fanns det goda möjligheter att välja vilka träd som skulle plockas ut och vilka som skulle lämnas kvar. En stor andel av stammarna hade hunnit bli så grova att de klassades som timmer och därmed gav en bra inkomst. Skördaren kunde jobba snabbt och effektivt, vilket innebar lägre gallringskostnader. Våldigt få träd har konkurrerats ut.

Återigen valde man att spara de allra finaste stammarna, för att få ut så mycket värdefullt timmer som möjligt vid den kommande förnygringsavverkningen. Man är på god väg mot slutmålet!

Tack vare gallringen finns det också goda möjligheter att gödsla skogen för att öka tillväxten och värdet ytterligare.

55
ÅR**OGALLRAT BESTÅND**

ca 55 år

Fler tallar har dött av konkurrensen och det är en stor andel björk i beståndet. De tallar som lever har en stor spridning i kvalitet och diameter, men generellt är stammarna klena. Granar har börjat växa in under tallarna och lövträden. Beståndet är risigt och svårjobbat.

Nu har man få valmöjligheter kvar. Att göra en gallring skulle innebära stora risker för snöbrott och stormskador. Träden har inte haft någon möjlighet att växa sig kraftiga och få stabila rötter och är därför alltför känsliga. Om man ändå gör en gallring krävs det troligen en röjning först, för att skördaren ska kunna arbeta effektivt. Timmerandelen blir mycket låg, vilket försämrar lönsamheten.

Kanske är det bäst att avvakta för att göra en tidig förnygringsavverkning.

55
ÅR

DAGS FÖR FÖRYNGRINGSÄVVERKNING ca 100 år

Tack vare aktiva val med plantering, röjning och gallring har målet nåtts – nu står det en rejäl och värdefull tallskog här. Det är de allra finaste stammarna som står kvar. Träden har haft goda förutsättningar att växa bra ända fram till föryngringsäverkningsen och de grova stammarna ger en riktigt hög andel timmer, omkring 80 procent. Det grova virket gör också att äverkningskostnaderna per kubikmeter blir låga.

Den aktiva skötseln har även bidragit till att skaderiskerna har varit relativt låga under beståndets omloppstid. Dels har träden fått möjlighet att växa sig stora och kraftiga. Dels har de inte stått så tätt, utan hela tiden utsatts för en del vind och snö och därmed kunnat anpassa sig efter det.

Hela beståndet ser inte likadant ut. I vissa områden finns det mer lövträd, för att skapa variation och en levande skog.

100
ÅR

SKÖTT SKOG

DAGS FÖR FÖRYNGRINGSÄVVERKNING ca 100 år

Tallarna har haft tuff konkurrens under hela omloppstiden och därför inte fått bra förutsättningar att växa och bli grova. En hög andel har redan dött.

Timmerandelen är låg, bara omkring 20 procent. Det innebär både lägre virkesintäkter och högre kostnader per äverkad kubikmeter. De träd som har tagit över och producerat mest virke är inte aktivt utvalda, så kvaliteten är mycket varierad.

Om man strävade efter att få ett fint tallbestånd blir det här en stor misräkning. Och om man hade som mål att få ett bestånd med höga naturvärden blev resultatet inte heller särskilt lyckat. Genom aktiv skötsel hade man kunnat skapa mycket bättre förutsättningar för den biologiska mångfalden.

100
ÅR

OSKÖTT SKOG

Logga in i din skog med Skogsvinge

I SCAs digitala tjänst Skogsvinge hittar du allt du behöver för att enkelt sköta din skog och dina skogsaffärer. Skogsvinge är helt gratis och du loggar smidigt in med ditt BankID och kan följa din skog på nära håll, var du än är.

Alla som äger en skogsfastighet i norra Sverige, från Gävletrakten och norrut, kan logga in på Skogsvinge och se information om sin skog. Det ger en bra översikt och gör det enkelt att planera skogsbruksåtgärder som gallring och föryngringsavverkning. Och om du behöver hjälp är din virkesköpare aldrig längre än ett klick bort.

Informationen i Skogsvinge bygger på data som Lantmäteriet har samlat in med hjälp av luftburen laserskanning. SCA har sedan utvecklat metoder för att bearbeta dataunderlaget och få fram skogliga uppgifter med hög precision. På så sätt kan du se detaljerade uppgifter om till exempel trädhöjd, virkesförråd och beståndsgränser på din fastighet. Underlaget är lika bra som om man hade inventerat hela fastigheten från marken.

Det här kan du göra med Skogsvinge

- Se din fastighet i Skogsvinges karta, med detaljerade uppgifter om alla bestånd.
- Har du en skogsbruksplan hos SCA kan du se den i kartan med till exempel åtgärdsförslag och trädslagsfördelning.
- Beställa och överblicka åtgärder i din skog.
- Se alla dina kontrakt och signera kontrakt digitalt.
- Få full koll på dina intäkter och utgifter.

KOLL PÅ SKOGSEKONOMIN

Om du är kund hos SCA ger Skogsvinge en bra översikt över dina virkesaffärer och din skogsekonomi. Du får enkelt fram allt du behöver – vare sig du vill ha en snabb överblick eller hitta detaljerad information om en specifik affär.

Du kan se dina aktuella kontrakt och slutregleringar och följa dina ekonomiska transaktioner. Här finns också alla årsbesked sedan 2017 samlade och du kan följa dina kontrakt och slutregleringar några år bakåt i tiden. Du kan även tydligt se hur mycket pengar som SCA har kvar att betala ut till dig och begära utbetalning om du vill.

Och vill du till exempel ändra dina kontaktuppgifter eller begära utbetalning till ett annat konto än ditt vanliga så löser du det enkelt med ett par klick – och en säker bekräftelse med hjälp av ditt BankID.

2025
PLANTERING

2029
AVVERKNING

2026
GALLRING

SKOGSVINGE SOM APP

Skogsvinges app är ett bra stöd när du rör dig ute i din skog. Kanske vill du markera vindfällan eller rita in ett bra svampställe. Du kan navigera med hjälp av gps, ta en bild, ladda upp den och göra en anteckning och sedan knyta informationen till en plats i kartan.

Du behöver ingen internetuppkoppling för att jobba i Skogsvinges app. Det enda du behöver göra är att ladda ner dina fastigheter i offline-läge.

RÅDGIVNING PÅ DISTANS

Bor du långt från din skog eller har du inte tid att ta dig ut?

Med hjälp av Skogsvinge kan du och din virkesköpare sitta på var sitt håll och över telefon diskutera behoven för dig och din skog, samtidigt som ni ser samma saker i Skogsvinge.

SCAs skogliga tjänster – för dig och din skog

Vi erbjuder tjänster som täcker alla behov för dig som äger skog och vill bedriva ett lönsamt och hållbart skogsbruk. Vår ambition är att du ska få ut så mycket som möjligt av din fastighet, oavsett om det handlar om tillväxt, pengar eller att efterlämna en välmående skog till nästa generation.

Prata med din närmaste virkesköpare så får du veta mer.

sca.com/skog